

Læreplan i vg3 ambulansefaget

Fastsatt som forskrift av Utdanningsdirektoratet 18. mars 2021 etter delegasjon i brev av 13. september 2013 fra Kunnskapsdepartementet med hjemmel i lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova) § 3-4 første ledd.

Gjelder fra 01.08.2022

Om faget

Fagets relevans og sentrale verdier

Vg3 ambulanséfaget handler om å utvikle yrkesutøvere som kan utføre akuttmedisinsk behandling og transport av pasienter. Faget skal bidra til at lokalsamfunnet har beredskap ved akutt sykdom, forverring av kronisk sykdom, ulykker og katastrofer. Faget skal videre bidra til at ambulansearbeideren fungerer godt i tverrfaglig samarbeid og kan arbeide selvstendig under tidspress og under vanskelige forhold. I faget inngår også å ivareta sikkerheten og pasientenes vitale funksjoner under ambulanseoppdrag. Videre skal faget gjøre ambulansearbeideren i stand til å arbeide i tverrfaglige akuttmedisinske og operative team, og samarbeide med en kommunikasjonsentral.

Alle fag skal bidra til å realisere verdigrunnet for opplæringen. Vg3 ambulanséfaget skal bidra til at ambulansearbeideren kan kommunisere med og gi profesjonell omsorg til alle pasienter. Faget skal også bidra til kunnskap om et mangfoldig arbeidsliv og fremme forståelse og respekt for likeverd og likestilling. Videre skal faget bidra til at yrkesutøveren reflekterer over etiske dilemmaer og arbeider i tråd med gjeldende regelverk. Faget skal også bidra til at yrkesutøveren kjenner egne muligheter og begrensninger i utøvelsen av yrket, samhandler med andre og løser oppgaver i team. Faget innebærer også å utvikle evne til omsorg, kritisk tenkning, etisk refleksjon, god dømmekraft og godt profesjonelt faglig skjønn.

Kjerneelementer

Dialog, relasjon og veiledning

Kjerneelementet dialog, relasjon og veiledning handler om samhandling i ulike pasientforløp både for pasienter med behov for akutt innleggelse på sykehus, for pasienter som kan ivaretas av kommunehelsetjenesten og for andre uten sykehusinnleggelse. Videre handler det om tydelig, tillitvekkende og empatisk dialog med aktører innenfor og utenfor helsetjenesten. Kjerneelementet handler også om å arbeide i samsvar med etiske retningslinjer, lover og regelverk. Kjennskap til oppgaver og ansvar for de mest sentrale samarbeidspartnerne inngår også i kjerneelementet.

Akuttmedisin og helsefaglige emner

Kjerneelementet akuttmedisin og helsefaglige emner handler om sykdommer og skader hos pasienter i alle aldre. Kjerneelementet handler også om triagering, prehospital behandling, omsorg, overvåking og transport av pasienter. Videre handler det om medikamentbehandling,

medikamenthåndtering og bruk av medisinskteknisk utstyr. Det handler også om tegn og symptomer på sykdom og skade og undersøkelse av pasienter. Hygiene og smittevern inngår også.

Ambulanseoppdrag og ambulanseoperative emner

Kjerneelementet ambulanseoppdrag og ambulanseoperative emner handler om å utføre ambulanseoppdrag på en trygg og sikker måte. Kjerneelementet handler også om kommunikasjonssystemer og samband for å kunne samvirke med andre. Videre innebærer det å følge nasjonale operative prosedyrer og å ivareta egen og andres sikkerhet under ambulanseoppdrag. Det handler også om masseskadesituasjoner, situasjoner med pågående livstruende vold og operativ ledelse på skadested. Dokumentasjon, rapportering, kvalitetsutvikling og pasientsikkerhet inngår også.

Tverrfaglige temaer

Folkehelse og livsmestring

I vg3 ambulansefaget handler det tverrfaglige temaet folkehelse og livsmestring om å forstå og respektere pasientenes behov for trygg, sikker og omsorgsfull behandling og transport. Det handler også om å se sammenhengen mellom egen fysisk og psykisk helse og muligheten til å være en profesjonell yrkesutøver.

Demokrati og medborgerskap

I vg3 ambulansefaget handler det tverrfaglige temaet demokrati og medborgerskap om pasientmedvirkning under ambulanseoppdrag. Videre handler det om likeverd og respekt for ulikhet som grunnlag for profesjonell yrkesutøvelse. Det handler også om hvordan partene i arbeidslivet samarbeider for å utvikle et bedre arbeidsliv.

Bærekraftig utvikling

I vg3 ambulansefaget handler det tverrfaglige temaet bærekraftig utvikling om bevisst bruk av menneskelige og materielle ressurser. Videre handler det om å være miljø- og kostnadsbevisst ved planlegging av transportoppdrag og anskaffelser og ved håndtering av avfall.

Grunnleggende ferdigheter

Muntlige ferdigheter

Muntlige ferdigheter i vg3 ambulansefaget innebærer å kunne kommunisere og samhandle profesjonelt med tjenestemottakere og kolleger under ambulanseoppdrag. Videre innebærer det å kunne samhandle i team, ta

ledelsen på et skadested, kommunisere i stressede situasjoner og gi systematiske og relevante rapporter.

Å kunne skrive

Å kunne skrive i vg3 ambulansefaget innebærer å dokumentere pasientsituasjoner under ambulanseoppdrag, å bruke presist fagspråk og å føre journaler. Det innebærer også å kunne rapportere systematisk og korrekt om hendelsesforløp.

Å kunne lese

Å kunne lese i vg3 ambulansefaget innebærer å forstå prosedyrer, aktuell merking, regelverk, instruksjoner og pasientrapporter. Videre innebærer det å sette seg inn i og forstå faglitteratur, å vurdere ny forskning på feltet og å bruke kildekritikk.

Å kunne regne

Å kunne regne i vg3 ambulansefaget innebærer å bruke tall- og mengdeforståelse for å håndtere, beregne og administrere medikamenter og å regne ut forbruk av væske og oksygen. Det innebærer å forstå skadeenergi og skademekanikk. Å kunne regne innebærer også å kunne beregne forbruk av tid og materiell og å forstå statistikk og budsjett.

Digitale ferdigheter

Digitale ferdigheter i vg3 ambulansefaget innebærer å være kjent med bruk av medisinskteknisk utstyr, å bruke digitale kart og å anvende elektronisk pasientjournalssystem. Det innebærer også å samhandle med andre gjennom nettbaserte ressurser. Videre innebærer det å kunne vise digital dømmekraft og å vurdere kilder kritisk.

Kompetansemål og vurdering

Kompetansemål og vurdering ambulansefaget

Kompetansemål

Mål for opplæringen er at lærlingen skal kunne

- utføre faglig forsvarlig og omsorgsfull helsehjelp i tråd med gjeldende regelverk og krav til profesjonell yrkesutøvelse
- motta og gi veiledning og reflektere over egen kompetanse

- reflektere over etiske problemstillinger og gi eksempler på etiske dilemmaer i ambulansefaget
- samhandle med andre for å oppnå helhetlige pasientforløp som ivaretar omsorgen for pasienten
- kommunisere og samhandle med pasienter, pårørende, kolleger og personell fra ulike kulturer på en tydelig og tillitsfull måte
- beskrive indikasjoner, kontraindikasjoner, bivirkninger og interaksjoner ved bruk av de vanligste medikamentene i ambulansetjenesten
- beregne riktig medikamentdose og administrere medikamenter etter forordning fra lege og i samsvar med gjeldende prosedyrer
- ivareta prinsippene for god hygiene og smittevern i ambulansetjenesten
- gjøre rede for kroppens oppbygning og funksjon og kroppens regulerings- og kompensasjonsmekanismer ved sykdom og skade hos pasienter i ulike aldre
- gjøre rede for fysiologiske forskjeller mellom pasienter i ulike aldre og hvilken betydning disse har for sykdom og skade
- undersøke pasienter med ulik alder, skade og sykdom på en systematisk måte, vurdere tegn og symptomer på skade og sykdom, behandle og overvåke vitale livsfunksjoner
- identifisere fysiske og psykiske behov for pleie og omsorg og utføre nødvendige tiltak
- gi muntlige og skriftlige rapporter om pasientens tilstand
- forflytte pasienter på en effektiv og skånsom måte og velge riktig leiring og sikring av pasienten
- iverksette tiltak for pasienter med ulike funksjonshemminger på en omsorgsfull måte
- identifisere tegn og symptomer på ruspåvirkning og psykisk sykdom og iverksette nødvendige tiltak ved akutte psykiske lidelser
- gjøre rede for normale svangerskap, fødsler og komplikasjoner og iverksette nødvendig prehospital håndtering
- identifisere tegn på livløshet og iverksette nødvendige tiltak for gjenoppliving
- håndtere situasjoner knyttet til døende og døde pasienter ved naturlig og unaturlig dødsfall på en etisk forsvarlig måte
- gjøre rede for hva risiko- og sårbarhetsanalyse er og bruke beredskapsplaner under øvelser og reelle hendelser
- gjøre rede for hvordan stress kan påvirke ambulansarbeidere og anvende strategier for å mestre stress
- ivareta prosedyrer for helse, miljø og sikkerhet, skrive avviksmeldinger og redegjøre for kvalitetssystemet på arbeidsplassen
- identifisere trusler mot egen og andres sikkerhet og iverksette tiltak for å ivareta sikkerheten under ambulanseoppdrag
- identifisere og forebygge konflikter og anvende ulike strategier for konflikthåndtering
- arbeide i team og gjøre rede for ledelse og samhandling i team
- utføre kontroll av ambulansekjøretøy og utstyr i ambulansen

- gjøre rede for organisering og ledelse på et skadested og lede arbeidet som første ambulansenhet
- gi situasjonsrapporter i ulike faser av arbeidet på skadested
- bruke sambandsutstyr og kommunisere over samband i samsvar med gjeldende reglementer og prosedyrer
- samvirke med nødetatene, Forsvaret og andre aktører i redningstjenesten
- navigere etter analoge og digitale kart
- følge prosedyrer og retningslinjer ved pågående livstruende vold og masseskadesituasjoner
- gjøre rede for ambulansarbeiderens rolle ved skred, flom og andre klimarelaterte hendelser
- følge retningslinjer og prosedyrer på skadested med farlige stoffer
- drøfte trafikale forhold som har betydning for ambulanskjøringen og iverksette tiltak for å ivareta sikkerheten i ambulansen
- anvende fag- og forskningslitteratur, vurdere kilder kritisk og vise digital dømmekraft
- ivareta egne rettigheter og plikter i arbeidsforholdet, og gjøre rede for hvordan partene i arbeidslivet utfører sin samfunnsrolle i den norske modellen

Underveisvurdering

Underveisvurderingen skal bidra til å fremme læring og til å utvikle kompetanse. Lærlingene viser og utvikler kompetanse i vg3 ambulansefaget når de bruker kunnskaper ferdigheter og kritisk tenkning til å løse arbeidsoppgaver i faget.

Instruktøren skal legge til rette for lærlingmedvirkning og stimulere til lærelyst gjennom varierte arbeidsoppgaver. Instruktøren og lærlingene skal være i dialog om lærlingenes utvikling i vg3 ambulansefaget. Lærlingene skal få mulighet til å uttrykke hva de opplever at de mestrer, og reflektere over egen faglig utvikling. Instruktøren skal gi veiledning om videre læring og tilpasse opplæringene slik at lærlingene kan bruke veiledningen for å utvikle kompetansen sin i faget.

Vurderingsordning

Sluttvurdering

Før fagprøven må alle som ikke har fulgt normalt opplæringsløp, ha bestått en skriftlig eksamen laget ut fra læreplanen i lærefaget. Eksamen utarbeides sentralt og sensureres lokalt. Eksamen skal ikke ha forberedelsesdel.

Opplæringen i vg3 ambulansefaget skal avsluttes med en fagprøve. Alle skal opp til fagprøven som skal gjennomføres på tre til fem virkedager.